

ผลของการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

The Effects of Northeast Folktales Storytelling with Positive Reinforcement on Prosocial Behavior in Elementary Students

ปรัชญานันต์ ทองกลม^{1*}, พัชรินทร์ เสรี², ปนัดดา ธนเศรษฐกร³

Prachyanan Thongklom^{1*}, Patcharin Seree², Panadda Thanasetkorn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษา กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก 2) พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน 3) พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงทางบวก 4) พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 ในโรงเรียนบ้านบัววัด จำนวน 31 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ 1) โรงเรียนบ้านแมตคำ ลือชา จำนวน 18 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ 2) และโรงเรียนชุมชนบ้านศรีโค จำนวน 21 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ 3) รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน จำนวน 10 แผน 2) ชุดการเสริมแรงทางบวก 3) แผนกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก 4) แบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ได้รับกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ได้รับกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีรูปแบบการศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการสุ่มและวัด

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่นและครอบครัว โครงการร่วมคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล รามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

^{2,3} หลักสูตรจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่นและครอบครัว โครงการร่วมคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

¹ Master degree of Science Program in Child, Adolescent and Family Psychology, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

^{2,3} Science Program in Child, Adolescent and Family Psychology, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author)

ก่อน-หลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ Wilcoxon Matched-pairs signed rank test และ Kruskal-Wallis test

ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการทดลอง คะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน และกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก แต่กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานมีความแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกเพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมหลังทดลองของทุกกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นิทานพื้นบ้านอีสาน การเล่านิทาน การเสริมแรงทางบวก พฤติกรรมเอื้อสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research compared 1) prosocial behavior of the elementary students between the group receiving the northeast folktales storytelling, positive reinforcement and the northeast folktales storytelling with positive reinforcement, 2) prosocial behavior of the elementary students before and after receiving the northeast folktales storytelling, 3) prosocial behavior of the elementary students before and after receiving positive reinforcement and 4) prosocial behavior of the elementary students before and after receiving the northeast folktales storytelling with positive reinforcement. The sample was 70 2nd-4th Grade students in Ban Buawat School (31 students, sample group 1) Ban Madkamluecha School (18 students, sample group 2), and Ban Srikhai School, (21 students, sample group 3). The research tools were 1) 10 activity plans of northeast folktales storytelling (for sample group 1), 2) the positive reinforcement set by using token economy which consists of a behavior observation form and a score recording form (for sample group 2 and 3), 3) 10 activity plans of northeast folktales storytelling with positive reinforcement (for sample group 3) and 4) the measurement of prosocial behaviors in elementary students for students. The research design was quasi-experimental design (randomized pretest-posttest control group design). The data was statistically analyzed by using means, standard deviation, Wilcoxon Matched-pairs signed rank test and Kruskal-Wallis test.

The results showed that prosocial behavior scores of sample group 3 was not different from sample group 1 and 2 at the significant level of .05. However, the prosocial behavior scores of the group receiving the northeast folktales storytelling

was different from the group receiving only positive reinforcement at the significant level of .05. Moreover, the mean score of posttest in each sample group 1, 2 and 3 was significantly higher than pretest at the significant level of .05.

Keywords: Northeast folktales, storytelling, positive reinforcement, prosocial behavior, elementary student

บทนำ

สังคมไทยได้ชื่อว่าเป็นสังคมแห่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมุ่งทำประโยชน์เพื่อชุมชน แต่ด้วยสภาพสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เด็กและเยาวชนจึงยึดความต้องการและประโยชน์ของตนเอง ขาดความเอื้อเฟื้อ และแบ่งปันให้กับผู้อื่น อีกทั้งชุมชนที่เคยเป็นศูนย์กลางของความสามัคคี กลับไม่เข้มแข็งเหมือนเช่นเคย ดังผลของการศึกษาในโครงการศึกษาสถาปัตยกรรมต้นทูนชีวิตนักเรียนมัธยมทั่วประเทศ พบว่าเยาวชนไทยในทุกๆ ภาคมีผลรวมเฉลี่ยของ “ค่าพลังชุมชน” ต่ำที่สุด (สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ, 2556: 36-42) และข้อมูลจากศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าแนวโน้มภาพรวมของเด็กไทยในชุมชนท้องถิ่นที่ขยายเติบโตเป็นเมืองใหญ่ มีทั้งหมด 15 คุณลักษณะ ซึ่งลักษณะขาดรากเหง้าทางศีลธรรม ขาดจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ ยังถือเป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นที่คาดว่าจะยังคงอยู่และอาจรุนแรงขึ้น (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญชื้อ, 2551) ซึ่งเราสามารถเรียกคุณลักษณะความมีน้ำใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่ควรส่งเสริมในเด็กและเยาวชนไทยนี้ว่า “พฤติกรรมเอื้อสังคม”

Eisenberg ได้ให้นิยามของ “พฤติกรรมเอื้อสังคม” ว่าเป็นการกระทำที่อาสา ตั้งใจทำเพื่อ

ให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน (Paul Mussen, Nancy Eisenberg, 1977) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น การช่วยเหลือ การร่วมมือ การปลอบใจ และการแบ่งปัน (ปิยาภรณ์ กังสตร, 2555) นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิ (อ้างถึงใน วันดี ละอองทิพรส, 2540) เห็นว่าการปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อสังคมควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ในช่วงอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น ระดับอายุไม่ควรเกิน 10 ปี เพราะถือเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม นอกจากนี้ เด็กอายุ 6-12 ปี ถือเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านความคิด อารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมาก เริ่มเข้าใจเหตุผล สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ (นิดา ลิมสุวรรณ, 2555) ซึ่งเหมาะสมต่อการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมให้เกิดขึ้นเป็นคุณสมบัติที่ดีต่อไป

การพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมในกลุ่มเด็กชั้นประถมศึกษา ควรให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยนี้ ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาของ Piaget ได้อธิบายการเรียนรู้ของเด็กอายุ 7-11 ปี ว่าอยู่ในขั้นปฏิบัติการเชิงรูปธรรม (concrete operational stage) ซึ่งจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ความคิดไม่สลับซับซ้อนหรือนามธรรมมากเกินไป คิดแบบจินตนาการ นอกจากนี้ จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ได้อธิบายการเรียนรู้ของเด็กที่เกิดจากการเฝ้าดูผู้อื่นเป็นหลักกว่ามีการ “สังเกต” หรือ “การ

เลียนแบบ” (Kairen Cullen, 2559) จากตัวแบบ ซึ่งการเล่นิทานถือเป็นการเรียนรู้ที่สามารถ กระตุ้นจินตนาการและการรับรู้ให้กับเด็กได้ และ เนื้อหาในนิทานยังนำเสนอ “ตัวแบบ” เพื่อเป็น เครื่องมือในการปลูกจิตสำนึกให้ประพฤติอยู่ใน ความดี ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภูมิปัญญา นิทานพื้นบ้านอีสาน ที่สะท้อนให้เห็นคติชีวิต และ หลักพุทธจริยธรรม โดยเป็นเรื่องราวที่มีการดำเนิน เรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน (กุหลาบ มัลลิกะมาส อ้างถึงใน รสสุคนธ์ แนวบุตร และ ศรีกัญญภัตสร รังสีบรรกุล, 2557) นอกจากนี้การ ปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก เป็น อีกหนึ่งวิธีที่สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมเอื้อ สัมคมได้ ผ่านกระบวนการการปรับพฤติกรรม โดยทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกร กระทำ (operant conditioning) ของ Skinner ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนไปเนื่องจาก ผลกรรม (consequences) ซึ่งแบ่งออกเป็น ตัวเสริมแรง (reinforcer) และตัวลงโทษ ซึ่ง เทคนิคการเสริมแรงได้ถูกนำมาใช้ปรับพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนิยมใช้การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระทำ พฤติกรรมพึงประสงค์เพิ่มขึ้นและสม่ำเสมอ (พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ อ้างถึงใน พรพิมล ดานะ, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงการ ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมให้เกิดขึ้น ได้ ควรเริ่มตั้งแต่เป็นวัยเด็ก โดยการใช้สื่อที่เหมาะสม กับพัฒนาการการเรียนรู้ของช่วงวัย อีกทั้งนำ เทคนิคการปรับพฤติกรรมเข้าร่วมด้วยเพื่อเร่ง อัตราการกระทำ และทำให้พฤติกรรมเอื้อสังคม ในเด็กและเยาวชนยังคงอยู่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะนำนิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริม

แรงทางบวก สร้างเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริม พฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กชั้นประถมศึกษา เพื่อ เป็นการพัฒนาและปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรม เอื้อสังคม ให้เติบโตเป็นบุคคลคุณภาพ ที่จะ พัฒนาสังคมของเราให้เป็นสังคมคุณธรรมต่อไป ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคม ของเด็กชั้นประถมศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการเล่นิทาน พื้นบ้านอีสาน กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน ร่วมกับการเสริมแรงทางบวก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคม ของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการ เล่นิทานพื้นบ้านอีสาน
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคม ของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการ เสริมแรงทางบวก
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคม ของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการ เล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรง ทางบวก

สมมุติฐานการวิจัย

1. กลุ่มที่ได้รับรูปแบบการเล่นิทาน พื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก มี พฤติกรรมเอื้อสังคมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ รูปแบบการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน และกลุ่มที่ ได้รับการเสริมแรงทางบวก
2. กลุ่มที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้าน อีสานมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงขึ้นก่อนได้รับการ เล่นิทานพื้นบ้านอีสาน

3. กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงขึ้นก่อนได้รับการเสริมแรงทางบวก

4. กลุ่มที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้าน อีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงขึ้นก่อนได้รับการเล่นิทานพื้นบ้าน อีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รวม 33 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 620 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2562 ในโรงเรียนบ้านบัววัด จำนวน 31 คน โรงเรียนบ้านแมตคำลือชา จำนวน 18 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านศรีโค จำนวน 21 คน รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กชั้นประถมศึกษา

1.1 แผนกิจกรรมที่มีการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน

1.1.1 นิทานพื้นบ้านอีสานจำนวน 10 เรื่อง

โดยผู้วิจัยได้นำพฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กชั้นประถมศึกษาในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการพลอบโยน สอดแทรกในเนื้อหาของนิทานตามแก่นเรื่องที่กำหนด โดยได้มีการดัดแปลงเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

1.1.2 แผนกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานจำนวน 10 แผน ประกอบด้วยชั้นนำเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมขั้นกิจกรรมที่มีการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องแบบต่างๆ และขั้นสรุปที่มีกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปการเรียนรู้ได้ มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

1.2 แผนกิจกรรมที่มีการเสริมแรงทางบวก

1.2.1 ตารางบันทึกแบบสำรวจตัวเสริมแรง เพื่อสำรวจตัวเสริมแรงที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

1.2.2 สมุดบันทึกพฤติกรรมและคะแนน โดยได้กำหนดตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมเอื้อสังคมตามการสำรวจพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับ เท่ากับ 1.00

1.3 แผนกิจกรรมที่มีการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก

ผู้วิจัยได้นำแผนกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน มาใช้ร่วมกับชุดการเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

2. แบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ฉบับนักเรียน

พัฒนา มาจากการแนวคิดของ Eisenberg, Cameron และ Tryon (1984 อ้างถึงใน วันดี ละอ่อนทิพรส, 2540) เกี่ยวกับการเกิดขึ้นของพฤติกรรมเอื้อสังคม ได้แก่ พฤติกรรมเอื้อสังคมที่เกิดขึ้นเอง และเกิดจากการร้องขอ มีจำนวน 11 ข้อ ลักษณะเป็นข้อคำถาม มีตัวเลือก 3 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน เมื่อไม่ปรากฏพฤติกรรมเอื้อสังคมเลย

1 คะแนน เมื่อพฤติกรรมเอื้อสังคมเกิดขึ้นเมื่อมีการร้องขอ

2 คะแนน เมื่อพฤติกรรมเอื้อสังคมเกิดขึ้นเอง

มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.85

การดำเนินการวิจัย

1. ทำการทดสอบด้วยแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมก่อนทดลองในกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม

2. ชั้นทดลอง

กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยใช้แผนกิจกรรมที่มีการเล่นนิทานพื้นบ้านอีสาน เล่นนิทานให้นักเรียนชั้น ป.2-ป.4 และทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อสรุปบทเรียน เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ในวันจันทร์-ศุกร์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยจะเป็นการเล่นนิทานทั้งหมด 10 เรื่อง เรื่องละ 2 รอบตามลำดับ

กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยใช้แผนกิจกรรมที่มีการเสริมแรงทางบวก บันทึกคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏ เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยใช้รูปแบบแบบระบับวิธีการจัดกระทำ (ABA

withdrawal design) ซึ่งมีการแบ่งการดำเนินการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะเส้นฐาน เริ่มในสัปดาห์ที่ 1 มีการบันทึกความถี่พฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏ โดยยังไม่มีให้ตัวเสริมแรงใดๆ แก่กลุ่มทดลอง

ระยะทดลอง เริ่มในสัปดาห์ที่ 2-5 มีการบันทึกความถี่พฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏ โดยให้ตัวเสริมแรงแก่กลุ่มทดลอง

ระยะคงไว้ของพฤติกรรม เริ่มในสัปดาห์ที่ 6 มีการบันทึกความถี่พฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏ โดยถอนตัวเสริมแรงออกจากกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองที่ 3 ผู้วิจัยใช้แผนกิจกรรมที่มีการเล่นนิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก โดยเล่นนิทานแก่นักเรียนชั้นป.2-ป.4 และทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อสรุปบทเรียน เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ในวันจันทร์-ศุกร์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยจะเป็นการเล่นนิทานทั้งหมด 10 เรื่อง เรื่องละ 2 รอบ และมีการบันทึกความถี่พฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏ เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ควบคู่ไปด้วย

3. ทำการทดสอบด้วยแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมหลังทดลองในกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม

4. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (descriptive statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยของอันดับในแต่ละกลุ่ม ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติทดสอบสมมุติฐาน

1. เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มด้วยสถิติ The Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance Test

2. เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาก่อนและ

หลังทดลองด้วยสถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ในทุกกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตาราง 1-3

ตาราง 1 เปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยสถิติ The Kruskal-Wallis One-Way Analysis of Variance test

	กลุ่มตัวอย่างที่ 1			กลุ่มตัวอย่างที่ 2			กลุ่มตัวอย่างที่ 3			Chi-square
	n	\bar{X} (Q.D.)	Mean Rank	n	(Q.D.)	Mean Rank	n	\bar{X} (Q.D.)	Mean Rank	
ก่อนทดลอง	31	18.68 (1.5)	40.26	18	18.44 (1.62)	36.86	21	16.71 (2.0)	27.31	5.27
หลังทดลอง	31	21.45 (0.5)	41.32	18	19.83 (1.0)	28.25	21	21.00 (1.0)	33.12	6.25*

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อสังคมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน โดยมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 5.27 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.68, 18.44 และ 16.71 ตามลำดับ และมีค่า Mean Rank เท่ากับ 40.26, 36.86 และ 27.31 ตามลำดับ

และผลคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อสังคม หลังการทดลองในทุกกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าไคสแควร์เท่ากับ 6.25 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.45, 19.83 และ 21.00 ตามลำดับ และมีค่า Mean Rank เท่ากับ 41.32, 28.25 และ 33.12 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้ค่า Mean Rank ของผลคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม หลังทดลอง ด้วยการทดสอบวิธี Mann-Whitney U

กลุ่ม	\bar{X}	Mean Rank	U		
			กลุ่มตัวอย่างที่ 1	กลุ่มตัวอย่างที่ 2	กลุ่มตัวอย่างที่ 3
กลุ่มตัวอย่างที่ 1	21.45	41.32	-	177.00*	247.00
กลุ่มตัวอย่างที่ 2	19.83	28.25		-	160.50
กลุ่มตัวอย่างที่ 3	21.00	33.12			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 2 เมื่อนำมาทดสอบรายคู่ด้วยสถิติ Mann-Whitney U จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ 1, 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2, 3 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไป

ตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่ากลุ่มที่ได้รับรูปแบบการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวกมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรูปแบบการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน และกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม หลังทดลอง เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

กลุ่ม	\bar{X}	Mean Rank	U
กลุ่มตัวอย่างที่ 1	21.45	28.29	177.00*
กลุ่มตัวอย่างที่ 2	19.83	19.33	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 เมื่อนำผลต่างของค่าเฉลี่ยลำดับความแตกต่างของผลคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมหลังทดลอง เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 เท่ากับ 21.45 และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 เท่ากับ 19.83 โดยคะแนน

เฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 มีค่ามากกว่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2. เปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมของทุกกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

	กลุ่มตัวอย่างที่ 1				กลุ่มตัวอย่างที่ 2				กลุ่มตัวอย่างที่ 3			
	n	\bar{X}	S.D	Z	n	\bar{X}	S.D	Z	n	\bar{X}	S.D.	Z
ก่อนทดลอง	31	18.68	3.11	4.44*	18	18.44	2.89	2.09*	21	16.71	3.97	3.78*
หลังทดลอง	31	21.45	1.09		18	19.83	3.66		21	21.00	1.22	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ก่อนทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่า Z เท่ากับ 4.44 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.11 และ 1.09 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.68 และ 21.45 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ก่อนทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่า Z เท่ากับ 2.09 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.89 และ 3.66 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.44 และ 19.83 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ 3 ก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีค่า Z เท่ากับ 3.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.97 และ 1.22 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.71 และ 21.00 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคม โดยใช้สถิติทดสอบค่า Z ในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม พบว่า คะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมในกลุ่มที่ได้รับเครื่องมือนิทานพื้นบ้านอีสาน การเสริมแรงทางบวก และนิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก มีค่าสูงกว่าก่อนได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก

นิทานพื้นบ้านอีสาน 10 เรื่อง และแผนกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ที่ได้รับแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ที่ได้รับแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก สร้างขึ้นโดยให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ซึ่งได้อธิบายถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการเฝ้าดูพฤติกรรมตัวอย่างจากผู้อื่นเป็นหลัก ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การเข้าสู่ความสนใจ 2) การจดจำ 3) การตอบสนอง และ 4) การจูงใจ (สุชาติฯ พันธุ์รัตน์, 2558) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแผนกิจกรรมการเล่านิทาน โดยมีขั้นตอนการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้กระบวนการนี้เกิดขึ้น ได้แก่ 1) มีสื่อประกอบการเล่านิทาน และกลวิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดกระบวนการเข้าสู่ความสนใจ จนเกิดกระบวนการจดจำ 2) ตัวละครในนิทานแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมทางด้านการ

ช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการปลอมโยนที่ชัดเจน
3) นิทานทุกเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงผลดีของการ
แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม เป็นการจูงใจให้นักเรียน
ได้เห็นพฤติกรรมดีที่พึงปฏิบัติ 4) นักเรียนได้ร่วม
อภิปรายถึงพฤติกรรมเอื้อสังคมของตัวละคร

เมื่อนำเครื่องมือนี้ไปทดลองกับนักเรียน
ในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ผู้วิจัย
เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคม
ซึ่งสามารถอ้างอิงได้จากการทำกิจกรรมการเล่า
นิทาน นักเรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึกของ
ตัวละครที่ประสบความสำเร็จ สามารถบอก
ความรู้สึกของตัวละครในนิทานได้ เช่น ท้าวคันคาก
รู้สึกเจ็บเมื่อหกล้ม เป็นต้น อีกทั้งได้เห็นตัวอย่าง
และจดจำการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมในด้าน
การช่วยเหลือ การแบ่งปันและการปลอมโยนของ
ตัวละคร ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการตระหนักรู้ว่า
พฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นพฤติกรรมดีที่ควรปฏิบัติ
และมีความต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมที่
มีอยู่ ดังที่ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นนักเรียนมีพฤติกรรม
การปลอมโยน โดยใช้การตะแคงไหล่ สะท้อนความ
รู้สึกและใช้คำพูดปลอมโยนเพื่อนที่ถูกกลั่นแกล้ง
หรือบาดเจ็บเป็นภาษาท้องถิ่นเช่นเดียวกับตัว
ละครในนิทาน ซึ่งจะได้รับการชื่นชมและถูก
ยกยอรับจากผู้อื่นเมื่อแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม
ออกไป จึงสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทาง
จริยธรรมของ Kohlberg (สุวรรณค์ ไคว์ตระกูล,
2559) ในระดับก่อนเกณฑ์ ระยะ 2 โดยเด็กอายุ
7-10 ปี จะเรียนรู้ได้ว่ากระทำดี จะทำให้ผู้อื่น
พอใจ ถูกยกยอรับ และได้รับคำชมเชย

ชุดการเสริมแรงทางบวก เป็นเครื่องมือ
ที่ใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ที่ได้รับการเสริมแรง
ทางบวก และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ที่ได้รับแผนการ
เล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรง
ทางบวก ซึ่งเป็นเครื่องมือปรับพฤติกรรมให้นักเรียน

แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมมากขึ้น ให้สอดคล้องกับ
การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ของ Skinner โดย
ให้การเสริมแรงทางบวกกับนักเรียนที่มีพฤติกรรม
เอื้อสังคมตามตัวบ่งชี้ ซึ่งเลือกใช้การให้เบี้ย
อรรถกร ที่มีประสิทธิภาพสูงในการเพิ่มพฤติกรรม
พึงประสงค์และลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2562)

ระยะเวลาในการบันทึกพฤติกรรม
ทั้งหมด 6 สัปดาห์ ตามรูปแบบระงับวิธีการจัด
กระทำ (ABA withdrawal design) จากผลของ
สมุดเด็กดีที่บันทึกพฤติกรรม เอื้อสังคม พบว่า
นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 มีค่าเฉลี่ยจำนวน
พฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ใน
สัปดาห์ที่ 1-5 คือ 11.27, 13.66, 14.66, 18.77,
และ 22.55 ตามลำดับ และลดลงมาที่ 19.77
ในสัปดาห์ที่ 6 ด้านกลุ่มตัวอย่างที่ 3 มีค่าเฉลี่ย
จำนวนพฤติกรรมเอื้อสังคมที่ปรากฏเพิ่มขึ้นใน
สัปดาห์ที่ 1-3 คือ 11.23, 16.66 และ 17.23 แต่
ได้ลดลงในสัปดาห์ที่ 4-5 คือ 12.19 และ 12.04
ก่อนที่จะมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุดในสัปดาห์
ที่ 6 คือ 18.80 ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลา
ของการบันทึกพฤติกรรมต่างๆ จึงไม่สามารถ
ให้สติกเกอร์แก่นักเรียนได้ทันทีที่พฤติกรรมเอื้อ
สังคมปรากฏ ซึ่งไม่เป็นตามหลักการใช้เบี้ยอรรถกร
ให้มีประสิทธิภาพ ที่ควรให้เบี้ยอรรถกรทันทีที่
บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (สมโภชน์
เอี่ยมสุภาษิต, 2562) อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ย
จำนวนพฤติกรรม เอื้อสังคมที่ปรากฏของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ 2 และ 3 ในสัปดาห์ที่ 6 ที่ไม่มีการให้
สติกเกอร์เพื่อสังเกตความคงไว้ของพฤติกรรม มี
ค่าสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ซึ่งยังไม่มีมีการให้สติกเกอร์
เช่นกัน

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความแตกต่างในการ
แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมในด้านการปลอมโยน

ของทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก ได้แสดงการปลอมโยนตามแบบจากนิทานที่ได้ฟัง เช่น มีการสะท้อนความรู้สึก มีคำปลอมใจ ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 จะแสดงการปลอมโยนตามประสบการณ์ของตนเอง เช่น ให้หยุดร้องไห้เพราะโตแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ Dovidio และคณะ (อ้างถึงในสุชาติฯ พันธุ์รัตน์, 2558) ที่อธิบายถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมโดยการเสริมแรงทางบวกว่า ได้ถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดการคงไว้และเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมเอื้อสังคม ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าหากไม่ได้มีการให้คำอธิบายเพิ่มเติมถึงแนวทางปฏิบัติ ทำให้นักเรียนแสดงการปลอมโยนตามประสบการณ์เดิมที่มี ส่วนการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมด้วยวิธีการสังเกตตัวแบบ จะสามารถทำให้เด็กสังเกต การพูดและทำของตัวแบบ จนเกิดการจดจำและปฏิบัติตาม

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังของกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน กลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก

นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อสังคมก่อนทดลองและหลังทดลอง เท่ากับ 18.68 และ 21.45 ตามลำดับ (ตาราง 1) จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีการควบคุมตัวเองที่ดี (self-control) มีสมาธิในการฟังนิทาน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและการอภิปราย ซึ่งเป็นการแสดงความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้สามารถฟังนิทานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่

Bandura ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ โดยการสังเกตต้นแบบ คือ นักเรียนจะต้องมีความใส่ใจ (attention) ตั้งใจดูและฟังในสิ่งที่ต้นแบบแสดง เพื่อให้การเรียนรู้นั้นดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ใจดวง, 2559) และครูได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หลังจากร่วมกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน นักเรียนมีจิตอาสาในการช่วยเหลือโดยที่ครูไม่ต้องบอก และให้ความร่วมมือในห้องเรียนเพิ่มขึ้น

นักเรียนในกลุ่มได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อสังคมก่อนทดลองและหลังทดลอง เท่ากับ 18.44 และ 19.83 ตามลำดับ (ตาราง 1) โดยมีความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมเอื้อสังคมเพิ่มขึ้นในทุก ๆ สัปดาห์ และลดลงในสัปดาห์ที่ 6 (19.77) แต่สูงกว่า 4 สัปดาห์แรก (11.27, 13.66, 14.66, 18.77) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อดีของการใช้การเสริมแรงทางบวกในการปรับพฤติกรรม คือทำให้มีการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมเร็วขึ้น ถึขึ้นและมีความสม่ำเสมอ (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557) และจากการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ 2 พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับสติ๊กเกอร์จากการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม นักเรียนส่วนใหญ่จะทำความสะอาดบริเวณของตัวเอง และเพื่อนหลังรับประทานอาหารเป็นประจำที่นักเรียนมีพฤติกรรมพืสอนการบ้านน้อย และเพื่อนสอนเพื่อนโดยที่ครูไม่ต้องบอกให้ทำ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงข้างต้นนั้นมีความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของการใช้การเสริมแรงทางบวก แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติมในการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมด้านการปลอมโยน คือนักเรียนในกลุ่มนี้ จะแสดงการปลอมโยนเพื่อนตามประสบการณ์ที่ตัวเองเคยได้รับ ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ

เล่นิทานพื้นบ้านอีสาน และกลุ่มที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก

นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเอื้อสังคมก่อนทดลองและหลังทดลอง เท่ากับ 16.71 และ 21.00 ตามลำดับ (ตาราง 1) นักเรียนในกลุ่มนี้ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน และมีการสะสมสติ๊กเกอร์ในสมุดเด็กดี ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรม เอื้อสังคมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 3 พบว่า นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมรบกวน และไม่เคารพข้อตกลงของการทำกิจกรรม ในสัปดาห์แรกมีนักเรียนช่วยผู้วิจัยถือกระเป๋อุปกรณ์การเล่นิทานเพียงอย่างเดียว แต่หลังจากที่ได้มีการสะสมสติ๊กเกอร์ มีนักเรียนอาสาช่วยผู้วิจัยเตรียมสถานที่เล่นิทาน และช่วยเก็บอุปกรณ์หลังจากเล่นิทานเสร็จเพิ่มขึ้น และในการเล่นิทานแต่ละครั้งหากนักเรียนให้ความร่วมมือ ปฏิบัติตามกฎกติกา จะได้รับสติ๊กเกอร์การให้ความร่วมมือ ซึ่งทำให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อกวนมีความพยายามควบคุมตัวเองมากขึ้น ทั้งนี้ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมเอื้อสังคมในกลุ่มตัวอย่างที่ 3 เพิ่มขึ้นในทุก ๆ สัปดาห์ มีลดลงในสัปดาห์ที่ 4 และ 5 (12.19 และ 12.04) เพราะมีข้อจำกัดในการบันทึก และสูงขึ้นที่สุดในสัปดาห์ที่ 6 (18.80) ซึ่งสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1-3 (11.23, 16.66 และ 17.23) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้การเสริมแรงทางบวกเพื่อปรับพฤติกรรมให้มีความถี่มากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมด้านการปลอบโยนของนักเรียนเมื่อมีเพื่อนทะเลาะกัน นักเรียนใช้มือแตะที่บ่าเพื่อนหรือโอบไหล่ สะท้อนความรู้สึกเศร้าหรือโกรธของเพื่อนออกมา บอกเพื่อนให้ใช้เทคนิคการจัดการอารมณ์โกรธแบบหายใจเข้าออกลึก ๆ และมีคำพูดปลอบใจ จึง

เห็นได้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ที่ได้รับการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก มีพฤติกรรมเอื้อสังคมเพิ่มขึ้นในระยะเวลารวดเร็ว และแสดงออกตามต้นแบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำแผนการเล่นิทานพื้นบ้านอีสาน ชุดการเสริมแรงทางบวก และแผนการเล่นิทานพื้นบ้านอีสานร่วมกับการเสริมแรงทางบวก และแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาฉบับนักเรียน ไปใช้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กชั้นประถมศึกษาได้ โดยควรเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน และวัตถุประสงค์ของการเกิดพฤติกรรมตามผู้วิจัยได้อภิปรายในข้างต้น
2. ถึงแม้เครื่องมือจะเป็นนิทานพื้นบ้านอีสาน แต่สามารถเปลี่ยนเป็นภาษากลางในการเล่น และนำไปใช้ในโรงเรียนภูมิภาคอื่น ๆ ได้
3. ควรนำผลงานจากกิจกรรมหลังการเล่นิทาน จัดแสดงในบริเวณโรงเรียน เป็นการสร้างความภาคภูมิใจแก่นักเรียน และส่งเสริมแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมตามที่ได้นำเสนอไปเพิ่มมากขึ้น
4. ผู้เล่นิทานควรเตรียมตัวฝึกซ้อมวิธีการเล่น และควรมีกิจกรรมเตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนฟัง เพื่อการรับฟังนิทานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. หลังจากที่ได้ให้สติ๊กเกอร์แก่นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม ควรให้คำชมเพิ่มเติมเพราะเป็นตัวเสริมแรงทางสังคม โดยมีการกล่าวถึงพฤติกรรมดี คุณลักษณะ และคำชื่นชม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสอบถามข้อมูลทั่วไปด้านอื่นของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น ลักษณะการเลี้ยงดูในครอบครัว ผู้เลี้ยงดูหลัก ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อสังคมเช่นเดียวกัน

2. ควรมีการเปรียบเทียบเพิ่มเติมในกลุ่มที่ไม่ได้รับเครื่องมือใดๆ

3. ควรมีการบันทึกความถี่การแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเล่นนิทานพื้นบ้านอีสานอย่างเดียวกัน เพื่อสังเกตการเพิ่มขึ้นของการแสดงพฤติกรรม

4. ควรทำการวิจัยใน 1 โรงเรียนแต่ต่างห้องเรียน เพื่อลดตัวแปรแทรกซ้อน

5. ควรมีบริบทการประเมินของผู้ปกครองด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ลี้มสุวรรณ. (2555). พัฒนาการตลอดช่วงชีวิตมนุษย์ วัยเด็กและวัยรุ่น. ใน: มาโนช หล่อตระกูล, ธนิตา ทิรัญเทพ, นิตา ลี้มสุวรรณ, บรรณาธิการ. *ตำราพฤติกรรมศาสตร์ทางการแพทย์*.
- ปิยาภรณ์ กังสดาร. (2555). *ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เรื่องราวทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล ดานะ. (2556). ผลของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือและเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบียร์รถรถต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(2), 82-95.
- รสสุคนธ์ แนวบุตร, ศรีกัญภัสสร รังสีวรกุล. (2557). การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นนิทานพื้นบ้าน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 1-11.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). *ความสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพงษ์ จิตระดับ, อัญมณี บุญเชื้อ. (2551). *หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาภิต. (2562). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ พันธุ์รัตน์. (2558). *การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 12 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ. (2556). โครงการศึกษาสภาพการณ์ต้นทุนชีวิตนักเรียนมัธยมทั่วประเทศ. *วารสารกุมารเวชศาสตร์*, 52(1), 36-42.
- Cullen, K. (2559). *เจาะจิตวิทยาเด็ก*. วิมล กมลตระกูล, ผู้แปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- Mussen, P., Eisenberg, N. (1977). *Roots of caring sharing and helping: the development of prosocial behavior in children*. USA: W.H. Freeman and Company.